

DRAFT:

I visited a Mr. Balys ARUNAS, 395 Pertle Street, Toronto, Canada, on 22 February 1954. Having established rapport with him and waiting until we remained alone, I asked what news he had regarding our mutual acquaintance, Jonas DEKSNYS. He related the following facts to me:

The Circumstances under Which JONAS DEKSNYS Was Met

In the middle of October 1953 (I didn't attempt to establish the exact date since it does not have much bearing on the course of events, and ARUNAS doesn't remember it anyway), there was held a Lithuanian, Latvian and Estonian concert. During intermission, ARUNAS left the hall and was standing not far from the men's room door. Suddenly, the men's room door opened and a man came out. ARUNAS, a bit surprised, said to the man, "Good evening, Mr. DEKSNYS."

Taken by surprise, the man extended his hand and said, "Good evening, Mr. ARUNAS."

ARUNAS asked, "Have you been in Canada long, Mr. DEKSNYS?"

He answered, "Long enough to have 'Canadianized' somewhat."

ARUNAS asked further, "Perhaps you came here from the U.S.?"

DEKSNYS answered, "The U.S. and Canada--aren't they about the same? What's the difference?"

For his own part, DEKSNYS queried ARUNAS, "And where do you live?"

ARUNAS, somewhat angered by DEKSNYS' fuzzy answers, also answered fuzzily, "If you're referring to the geography of Toronto, then I live in the western part of the city."

It became rather uncomfortable for both and, to obviate an embarrassing silence they started talking about the singers in the concert. DEKSNYS "knocked" the Latvian soloist. At that time, a relative of ARUNAS joined the two men. ARUNAS asked his relative, "Well, do you recognize this man?"

He replied, "Well, I'll be darned, it's Mr. DEKSNYS," and he greeted DEKSNYS.

DECLASSIFIED AND RELEASED BY  
CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY  
SOURCE METHOD EXEMPTION 3B26  
NAZI WAR CRIMES DISCLOSURE ACT  
DATE 2006

(ARUNAS' relative had seen DEKSNYS only once in Stockholm at a social event.) After talking awhile along unimportant lines, the intermission drew to a close, and ARUNAS returned to the hall through one side door, DEKSNYS through another, closer by. That was about 9:00 p.m.

Whether DEKSNYS actually entered the hall, ARUNAS does not know. During the next intermission, ARUNAS looked for DEKSNYS; however, he did not find him. Leaving the concert, ARUNAS waited by the exit, but did not see DEKSNYS there ~~then~~ either.

ARUNAS doesn't remember whether it was the first day after the concert, or the second day, that he, riding on a streetcar to work one morning, saw DEKSNYS standing and waiting for a bus. DEKSNYS also saw ARUNAS, but quickly turned around and walked away from the bus stop.

When DEKSNYS was seen at the concert, he was well dressed. His ~~physical~~ physical appearance was also good--much better than it had been in Stockholm. When seen at the bus stop, he was holding a briefcase, as is customary.

#### ARUNAS' Impressions and Opinions

I asked ARUNAS, "What do you think about DEKSNYS, having seen him at the concert?"

He answered, "I was very surprised since I knew that since 1949 he had been in Lithuania. I had also heard that he fell into the Soviets' hands there. I therefore would have never expected to meet him."

(The report continues giving additional unimportant details. It also says that DEKSNYS had a ~~mail~~ drop in Toronto, at which drop a letter was received on 20 September 1953. Details of ARUNAS' earlier relationship with DEKSNYS was given to show that ARUNAS knew DEKSNYS well enough not to have been mistaken.)

## P r o m e m o

1954 vasario 22 aplankiau Toronte p. Balį A r ū n ą, gyvenan-  
tį 395 Perth Ave, Toronto, Canada. Susipažinęs ir likęs su juo  
dviese, paklausiau, ką jis man naujo galėtų pasakyti apie mū-  
sų bendrą pažįstamą Joną Deksnį. Jis papasakojo šiuos faktus:

Kokiose aplinkybėse buvo <sup>u</sup>stiktas Jonas Deksnys

1953 spalio mėn. vidury (tikslios dienos nemėginau nustatyti,  
nes įvykių eigai ji neturi reikšmės, o jos Arūnas neprisiminė)  
Toronte buvo lietuvių, latvių, estų koncertas. Pertraukos metu  
Arūnas išėjo iš salės ir stovėjo netoli tualetų durų. Staiga  
tualetų durys atsidarė, ir išėjo žmogus. Arūnas nustebeęs pir-  
mas pratarė: "Labas vakaras, ponas Deksnys". Gerokai sumišęs  
tas padavė ranką ir pasakė: "Labas, Ponas Arūnai". Arūnas paklau-  
sė: "Ar seniai jau Kanadoje, ponas Deksnys?" Tas atsakė: "Tai jau  
spėjau sukanadėti". Arūnas toliau klausė: "Tai gal tamsta iš  
Jungtinių Valstybių čia atsiradai?" (Mat tą dieną į koncertą  
lietuvių dainininkai- Motekaitienė ir kt. buvo atvykę iš Chica-  
gos). Tas atsakė: "Jungtinės Valstybės ir Kanada ar ne tas pats,  
koks čia skirtumas". Ir savo ruožtu paklausė Arūną: "O kur tu  
gyveni?" Arūnas atsakė, supykintas Deksnio miglotais pasakymais,  
taip pat neaiškiai ir apie save: "Jei jau orientuojiesi Toronto  
geografijoje, tai gyvena vakariniame Toronte". Abiem pasidarė ne-  
smagu ir, kad nereiktų tylėti, ėmė kalbėti apie koncerto daini-  
ninkus. Deksnys peikė latvių solistą. Tuo metu priėjo Arūno švo-  
geris. Arūnas kreipėsi į savo švogeri: "Na, ar pažįsti?" Tas at-  
sakė: "Na kaip gi, juk tai ponas Deksnys" ir pasisveikino (švoge-  
ris Deksnį Stockholme tik sykį buvo matęs- drauge praleido vaka-  
rą vienosėse). Trumpai pasikalbėjus nereikšmingom frazėm,  
pertrauka baigėsi, ir Arūnas nuėjo į salę pro vienas, šonines

2.

duris, Deksnys pro kitas, priešakines. Tai buvo apie 9 val. val.

Ar Deksnys tikrai įėjo į salę, Arūnas nežino. Kitos pertraukos metu Arūnas dairės Deksnio ir norėjo jį pamatyti, bet nepasisekė. Išeinant iš koncerto Arūnas laukė prie durų, bet taip pat nematė.

Arūnas neatsimena tikrai, ar rytojaus dieną po koncerto ar antrą dieną, važiuodamas iš ryto į tarnybą tramvajum ir sėdėdamas jame pro langą pamatė Deksnį stovintį ir laukiantį autobuso. Deksnys Arūną taip pat pamatė, staiga apsisuko ir nelaukdamas autobuso nuėjo.

Koncerte matytas Deksnys buvo gražiai apsirengęs. Iš veido atrodė taip pat gražiai; daug gražiau nei Stockholme. Prie autobuso sustojimo vietos turėjo portfeli, kaip paprastai.

#### Arūno išpuodžiai ir samprotavimai

Arūną klausiau: "Ką pagalvojot apie Deksnį, pamatęs jį koncerte?"

Atsakė: "Buvau labiausiai nustebintas, nes žinojau, kad nuo 1949 pavasario jis buvo išvykęs į Lietuvą. Buvau taip pat girdėjęs, kad jis ten pakliuvęs į bolševikų rankas. Tad man jo sutikimas buvo nelauktas".

"Ar kilo kokis įtarimas tada Jums dėl Deksnio?"

"Iš pradžių buvo džiaugsmo jį pamatčius, ir maniau, kad mudu išsibučiuosim. Tik tada, kai jis išsisukinėjamai atsakinėjo į mano klausimus, man kilo pyktis ir apie savo gyvenamąją vietą jam pasakiau taip pat neaiškiai. Kai koncerte likau vienas, tik tada kilo įtarimas, ir gailėjausi, kad nepasakiau jam savo telefono nr., kad patirčiau ką daugiau iš jo. Per eilę dienų vis dairiausi prie autobuso sustojimo vietos, kur mačiau Deksnį, nes galvojau, kad jis ten kur netoli turėtų gyventi, jei ten mėgino išėsti į autobusą. Bet niekad daugiau jo nemačiau".

3.

"Kaip dabar aiškintumėt: ko Deksnys galėjo atvykti į koncertą; juk ten lengva jį iššifruoti?"

"Negaliu suprasti. Ten buvo daug lietuvių, latvių ir estų; ypačiai latvių ir estų, kurie jį galėjo pažinti iš Stockholmo laikų. Nebent norėjo Deksnys ką čia, koncerte, sutikti. Bet salė tokia didelė, kad lengva čia norint ir nesusitikti. Kad Deksnys buvo koncerto pirmoj daly, dabar sprendžiu iš to, kad jis peikė latvių solistą. Ar buvo antroj- nežinau, nes nemačiau, nors ir stengiausi pamatyti".

#### Papildomos žinios apie Deksnio ryšininką Toronte.

Apie savo susitikimą su Deksnium Arūnas pasakė savo draugam, tarp jų ir Kanados bendruomenės lietuvių pirmininkui J. Matulioniui (kuris yra Arūno giminė), Rozenblatui (kuris yra atvykęs iš Stockholmo, vedęs min. Balučio dukterį). Su Rozenblatais Stockholme labai bičiuliavosi Jonas Deksnys ir lankydavosi pas juos labai dažnai. Išgirdęs dabar iš Arūno apie Deksnio pasirodymą Toronte, Rozenblatas pasakė: "Jeigu Jono sąžinė švari, tai negalimas daiktas, kad jis pas mus neužeitų". Rozenblatas taip pat papasakojo Arūnui, kad esąs girdėjęs, jog Deksnys Toronte turėjęs ryšininką, kuris iš Deksnio gaudavęs laiškus, rašytus iš Lietuvos. Paskutinis toks laiškas buvęs datuotas 1953 rugsėjo 20 (N.B. pats Deksnys Toronte buvo tų pat metų spalio vidury!).

Vasario 22 21 Toronte buvo atsilankęs Deksnio draugas iš Stockholmo laikų V. Staneika, dabar gyvenęs Chicagoje. Kai jam pasakė apie Deksnio pasirodymą Toronte, labai nustebęs.

#### Kiek patikimas liudininkas Arūnas?

Balys Arūnas kilęs iš Lietuvos nuo Skapiškio. Gimnaziją baigė Kaune 1932, paskui karo mokyklą. 1944 pabėgo į Švediją. Ten dirbo fabrike, paskui Amerikos pasiuntinybės informacijos tarnyboje (American Information Service) ekspedijuojant biuletenius.

4.

Iš Stockholmo atvyko į Kanadą 1950. Politikoje nedalyvavo. Tik šiek tiek bendrąsias gyvenime. Labiau linkęs rašinėti feljtonus ir protarpiais bendradarbiauja "Tėviškos Ziburiuose".

Su Deksnio susitikdavo Arūnas pas Rozenblatus; Deksnys atėdavo į informacijos tarnybą atsiimti biuletenių. Kelis kartus Deksnys buvo pas Arūnus, vaišinosi. Porą kartų skolinosi iš Arūno pinigų ir išvykdamas į Lietuvą 1949 skolos 50 kronų neatidavė.

Arūnas daro simpatingo, sąžiningo ir nuoširdaus žmogaus įspūdį. Tokias informacijas apie jį suteikė Toronte ir kiti.

#### Išvados:

1. Nėra jokio pagrindo <sup>a</sup>manyti, kad Arūnas, sakėdamas matė ir kalbėjęs su Deksnio, būtų suklydęs ar norėjęs suklaidinti. Taigi Deksnys 1953 spalio viduryje Toronte buvo.

2. Kur jis dabar yra ir kur dingo iš Toronto, niekas nežino. Norint tai patirti yra du keliai: (a) Kanados atitinkamam organui; (b) lietuviškos privačios pastangos. Tęgalėdamas operuoti pastarosiomis, paprašiau V.Gylių, Lietuvos garbės konsulo pasiteirauti per <sup>m</sup>igration office parodžius Deksnio foto, kada ir koku vardu tokiam asmeniui suteikta viza; (b) prašytas p. Arūnas (kai tik jis pasveiks, nes po operacijos) patirti iš p. Rozenblato, kas yra tas Deksnio ryšininkas, kuris gaudavo Deksnio vardu laiškus iš Lietuvos. Numatyta dar kai kas.

1954.2.24.

info varbu latškas is lietuvos. Numatyta dar kai kas.

zemplato, kas yra tas Dekanio ryšininkas, kuris susidavo

as (kai tik jis pasveiks, nes po operacijos) patirti is

Okla varbu tokiam samentui suteikta visa; (b) prasytas p.

teirauti per immigration office perodžia Dekanio foto, kas

astarostomis, paprasiau V.Gyly, Lietuvos garbes kovavus

i; (b) lietuviskos privates pastangos. Tegalbamas operuo

at tai patirti yra du keliai: (a) kamdos atitinkam or-

Kur jis dabar yra ir kur dingo is Toronto. Chieks meino.

isai Dekany 1953 spalio viduryje Toronto buvo.

libetasis su Dekaniu, bet sukiydes ar norjets suklyda-

Ners jokio pagrindo manyti, kad Arbas, sakdamas mates

ados:

Tokias informacijas apie ji suteike Toronto ir kiti.

as daro simpatingo, asziningo ir nuosirdaus žmogaus įsp-

16.

pinigų ir išvykimas į Lietuvą 1949 skolos 50 kronų ne-

a buvo pas Arbus, višimasi. Porą kartų skolinasi iš

informacijos tamybę atsimti bifletenų. Kelis kartus

ekani suatitkavo Arbus pas Rosenblatus; Dekany atei-

ir protapias bendradabiaja "Teviskės žiburiosos".

iek bendrumenes gyvenime. Labiau linkęs rasiuoti fejte-

air fare to can  
tarys in dorato  
31.51  
47.00  
22.-  
31.51  
200  
22  
22